

Matuszewski, Adam

"Polacy na Uniwersytecie Charkowskim 1805-1917", Artur Kijas, Poznań 2005 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 52/3-4, 338-339

2007

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(1939–1940); rosyjskojęzyczny artykuł Iwana A k n i c z i c a dotyczący pomocy udzielanej przez ludność Białorusi partyzantom i ruchowi podziemnemu w okresie drugiej wojny światowej; oraz artykuły: Piotra M a t u s a k a: *Konspiracja w obszarze lwowskim Związku Walki Zbrojnej w latach 1939–1941*; Henryka M i e r z w i ń s k i e g o: *Oddział partyzancki Stefana Wyrzykowskiego „Zenona” – geneza, rozwój i przygotowanie do realizacji zadań*; Czesława G r z e l l a k a: *Wojsko Polskie a Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (wybrane aspekty polityki wewnętrznej)*; Henryka H e r m a n n a: *Polskie doktryny wojenne w latach 1945 – 1990*; Jerzego P r z y b y l s k i e g o: *Budowa okrętów dla Marynarki Wojennej i WOP w przemyśle krajowym w latach 1956–1980*; Janusza G m i t r u k a: *Chłopski czyn zbrojny w XIX i XX wieku*; Huberta K r ó l i k o w s k i e g o: *Polskie działania specjalne na przełomie XX i XXI w.*; księdza Edwarda J a r m o c h a: *Dywersyfikacja praktyk religijnych Wojska Polskiego*; Rafała D m o w s k i e g o: *Podstawy prawne działalności kapelanów wojskowych w Ludowym Wojsku Polskim (zarys problematyki)*. W części zatytułowanej *Spółeczeństwo* znalazły się artykuły: Jerzego Mariana C y g a n a: *Peregrynacja biskupa Beniamina Szymańskiego z relikwiami św. Wiktora Męczennika w raporcie*; Jana K l e w e k a: *Więzenie w Siedlcach 1844 – 1989*; Tadeusza B o r u t y: *Spółeczeństwo Południowego Podlasia wobec werbunku do Legionu Puławskiego*; Dariusza G r z e g o r c z u k a: *Z dziejów sportu siedleckiego w okresie międzywojennym*; Grażyny K o r n e ć: *Spółeczeństwo Południowego Podlasia i Wschodniego Mazowsza w akcji pomocy dzieciom Zamojszczyzny*; Jerzego K u r n i k o w s k i e g o: *Edukacja obronna czy edukacja dla bezpieczeństwa*; Zofii S k r o k: *Humanitaryzm w walkach zbrojnych w Polsce*. W ostatniej części, zatytułowanej *Varia*, Danuta P r o t a s i u k przedstawiła działalność profesora Edwarda Pawłowskiego jako Dziekana Wydziału Humanistycznego Akademii Podlaskiej w okresie od 1 września 1996 – 31 sierpnia 1999 r., Zofia C h y r a - R o l i c z i Danuta O l e j n i k omówiły współpracę zagraniczną kadry dydaktycznej i studentów na Wydziale Humanistycznym Akademii Podlaskiej zaś Maciej S z c z u r o w s k i zwrócił uwagę na rolę jaką odgrywa internet w warsztacie współczesnego historyka.

Artur K i j a s: *Polacy na Uniwersytecie Charkowskim 1805–1917*. Poznań 2005, Zakład Poligraficzny „Grafika”, 258 s., portr., il., sum., rez. ind.

Omawiana rozprawa jest pierwszą próbą całościowego ujęcia problemu Polaków, zarówno studentów, jak i kadry profesorskiej, związanych z Uniwersyteciem Charkowskim. Obejmuje czasy od momentu utworzenia uniwersytetu do rewolucji lutowej w 1917 r. Dzieli się na sześć rozdziałów. W pierwszym omówiono tradycje miejskie i oświatowe Charkowa. Rozdział drugi przedstawia

wysiłki charkowskiej społeczności zmierzające do powołania w Charkowie uniwersytetu. Rozdział trzeci przedstawia działalność uniwersytetu w latach 1805–1855, a czwarty w okresie reform Aleksandra II. Rozdział piąty opisuje działalność Polaków na Uniwersytecie Charkowskim na przełomie XIX i XX w. Ostatni rozdział opisuje powstanie, organizację, życie kulturalne oraz przemiany charkowskiej Polonii. W „Aneksach” zamieszczono wykazy: ministrów oświaty w Rosji w latach 1802–1917, kuratorów charkowskiego okręgu naukowego w latach 1803–1917, rektorów Uniwersytetu Charkowskiego w latach 1805–1916 oraz zestawienia liczby studentów Uniwersytetu Charkowskiego (sumaryczne w latach 1805–1916 i według wydziałów w latach 1861–1899). Do książki dołączono również streszczenia w języku angielskim i rosyjskim oraz indeks nazwisk.

Halina L i c h o c k a: *Ignacy Mościcki (1867–1946). Inżynier i wynalazca*. Warszawa 2006 Wydawnictwo Retro-Art. Komitet Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk, 316 s., sum. ind. Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki. T. 17.

Książka opisuje działalność naukową wybitnego polskiego fizyka, chemika i polityka, a w latach 1926–1939 prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Ignacego Mościckiego. W części pierwszej opracowania zostały przedstawione lata młodości i studiów Mościckiego oraz pierwsze lata jego emigracyjnego życia w Londynie. W dalszych partiach omawianej książki została omówiona działalność naukowa Mościckiego w Szwajcarii i w Polsce, jego ważniejsze wynalazki, osiągnięcia w zakresie elektrotechniki i radiotelegrafii oraz utylizacji gazu ziemnego i ropy naftowej a także wkład w rozwój przemysłu chemicznego (w tym szczególnie przemysłu związków azotowych) w Polsce i w Szwajcarii. W książce znajdują się też liczne fotografie miejsc związanych z życiem i twórczością Ignacego Mościckiego. Jest ona również zaopatrzona w streszczenie w języku angielskim oraz w indeks nazwisk.

Jacek S o s z y Ń s k i: *Sacerdotium – imperium – studium. Władze uniwersalne w późnośredniowiecznych kronikach martyriańskich*. Warszawa 2006 Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, 342s., ind.

Autor, na podstawie analizy *Kroniki Marcina Polaka oraz Francuskiej kroniki martyriańskiej i Kolońskiej kroniki martyriańskiej*, dowodzi, że w drugiej połowie XIII i w początkach XIV w. w społeczeństwie średniowiecznym obok dwóch dotychczasowych „uniwersalnych władz”: władzy duchownej (które naj-